

KONKANI

(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 300

INSTRUCTIONS

Candidates should attempt ALL questions.

The number of marks carried by each question is indicated at the end of the question.

Answers must be written in Konkani (Devanagari Script) unless otherwise directed.

Prescribed word limit must be followed for Question No. 3.

The précis must be attempted ONLY on the special précis sheet(s) provided separately.

These précis sheets are to be securely attached to the answer-book.

IMPORTANT : Whenever a question is being attempted, all its parts/sub-parts must be attempted contiguously. This means that before moving on to the next question to be attempted, candidates must finish attempting all parts/sub-parts of the previous question attempted. This is to be strictly followed.

Pages left blank in the answer-book are to be clearly struck out in ink. Any answers that follow pages left blank may not be given credit.

1. सकयल दिल्लया खंयच्याय एका विशयाचेर सुमार 300 (तीनशीं) उतरांनी निबंद बरयात. 100

- (i) भारत : व्यापारीक विकासाचे उदेवपी क्षेत्र
- (ii) आमचीं व्हडलीं शारां बायलां खातीर कितलीं सुरक्षीत आसा ?
- (iii) वन जिवांचें संरक्षण आनी प्रबंधन
- (iv) भारतांत वेवसायीक शिक्षण
- (v) फिल्मांचो मिथकीय संवसार

2. सकयल दिल्लो उतारो जतनायेन वाचात आनी तचेन्तुदन् विचारिल्ल्या प्रस्नांच्यो जापो तुमच्या उतरांनी बरयत. 10×6=60

वाचपी चड करून खीणयाळें मनोरंजन सोदपा खातीर वाचता, वा आराम करपा खातीर वाचता. दुसऱ्या उतरांत सांगचे जाल्यार वेळ भागोवपाच्या उद्देशान पूण वाचप जाता, हे बरोबर न्हय. वेळ म्हळ्यार खूप मोलादीक आसता. ताचो उपेग वेवस्थीत रूपांत करूंक जाय. वेळाचो हो खजिनो वगडावंक जायना. वेळाचे हे महत्व, सगळ्यांक लागू जाता. धांवपळीच्या काळांत वेळ खूपच महत्वपूर्ण जाता. तशेंच धांवपळीतल्यान थाकाय मेळोवपा खातीर पूण सजगतायेचे

वाचप उपेगी जाता. बरीं पुस्तकां आमच्या जिवीतां पासत खूप कितें उपेगी दिवं शकता. बरीं पुस्तकां वाचल्यार आमचेर बरो प्रभाव पडटा. आमच्या आयुश्यांत आमी योग्य निर्णय घेवूळ पावतात, पूण वाचल्या उपरांत हे सगळें जातलें जाल्यार आमी वाचप्याची आवड निर्माण करूंक जाय. बरीं पुस्तकां वाचूंक जाय. बेश्टो वेळ घालोवपा खातीर वाचप हे बरोबर न्हय. वेळाचो उपेग करण खातीर वाचल्यारूच आमकां तातूंतल्यान आनंद मेळटा. दर एकल्यान वेळाचो सदुपेग करपाक शिकूंक जाय. फकत मनोरंजना खातीर वाचल्यार आमचेर कांयच प्रभाव पडचोना. असजगतायेन वाचल्यार आमकां फायदो जायना.

- (i) चड करून लोक पुस्तकां कित्याक वाचतात ?
- (ii) वेळ वापरूंक जाय – अशें बरोप्याक कित्याक दिसता ?
- (iii) वेळाचे मोल सांभाळूंक कितें करूंक जाय ?
- (iv) वाचप्याचे वाचन कशें आसूंक जाय ?
- (v) असजगतायेचे वाचप म्हळ्यार कितें ?
- (vi) आमी सजग (पाठक) वाचपी कशें जावं शकतात ?

3. तुमकां दिल्ल्या वेगळ्या कागदाचेर सकयल दिल्ल्या उताऱ्याचो आपरोस एक तृतीयांश (1/3) करून बरोवचो. उताऱ्याक माथाळो दिवपाची गरज ना. थारायिल्ले लांबायेपरस आपरोस चड लांब वा मोटवो जाल्यार गुण उणे जातले. आपरोस बरयिल्ले कागद मूळ उत्तर-पत्रिके भितर बरे घट आनी वेवस्थित बांदचे. 60

पृथ्वीच्या धरातलीय क्षेत्रांत उदक 70% भागांत सामान्य रूपांत सहज मेळपी पदार्थ आसा. वैश्वीक जल संदर्भांत विचार केलो जाल्यार 1.386 बिलियन घनकिलोमीटर आसा. हातूंतल्यान 97% खारें उदक आसा. मनशां खातीर ताचो वापर करूंक जावचो ना. उरिल्लें फकत 3% उदकूच ताजें (fresh) आनी पियेवपा पासत योग्य आसा. हातूंतल्यान पूण 68-5% पाणी ग्लेशियर जें हिमपर्वत वा हिम स्वरूपांत आसा जें शाश्वतपणे बर्फाच्या रूपांतच आसा. हाचो उपेग पूण मनशां खातीर जावं शकना. उणो-अदीक रूपांत 30% धर्तरेचेर उदक आसा तातूंतले 0.9% न्हंयो, झरे वा व्हाळांच्या रूपांत आसा. एकेक दीसा खातीर आमची उदकाची गरज 70 घनकिलोमीटर आसा आनी हें उदक न्हंयो, झरें, व्हाळ, तळें हांच्या अंतः स्रोत (underground reservoir) रूपांत 70 घनकिलोमीटर मेळटा. हजारांनी वर्सां जालीं तरीय आमचें गरजे प्रमाण, सैमाकडल्यान

आमका निरंतरपणे उदक मेळत रावल्या, पूण फाटलीं धा वर्सां साकून, आमच्या घरांत, शेतांत, उद्देगीक कारणां खातीर आमची माग खूप वाडल्या. 1940 त विश्वाची लोकसंख्या दोन बिलियन आशिल्लीं, तेन्ना दर मनशा खातीर पाणी चो वापर वर्साक 1000 घनमीटर की कमी आशीलो. 2000 सालीं ती 6 बिलियनाच्या वयर पाविल्लीं, तेन्ना दर एक मनशा खातीर पाणीचो वापर 6000 घनमीटर मेरेन पाविल्लो. हाका लागून जल प्राप्तीच्या संसाधनांचेर (resources) चड प्रभाव जावंक लागलो. चड करून ज्या वाढारांत लोकसंख्या भौ प्रमाणांत आशिल्लीं थंय हे चड दिसूंक लागले. शेती खातीर 70%, उद्देगीक क्षेत्र 22%, घरांतल्या उपेगाक 8% ची गरज दाखयता. लोकसंख्येचो हो इतलो व्हडलो आंकडो जाका लागून निवळ उदक मेळप कठीण जावंक लागल्या. वर्सांन वर्स आमकां जितलें उदक मेळटा ताचो 50% वांटोच वापरूंक मेळटा. आमी जेन्ना 2050 त पावतलीं तेन्ना ही माग 74% वाडूं येता. जर आमी हो उदका वापर एक अमेरिकी मनशा भशेन वाडयत रावली (कारण आयज जगांत, सगळ्यांत चड उदकाचो वापर करपी, हेच लोक आसात) तर हो वापर 90% मेरेन वाडू येता.

ताजे (fresh) उदका विशींची रेखांकित करपा सारकी गजाल महळ्यार ताची उपलब्धताय पूराय विश्वांत समान रूपांत विभाजीत ना. खूपश्या देशांत पाणी भरपूर आसा तर खूपश्या देशांत ताचो दुकळ पूण आसा. देख घेवची जाल्यार ग्रीनलँडात जलमापक अंक अनुसार उदकाची उपलब्धी 10,767 मिलियन घनमीटर आसात तर कुवैतांत ती फकत 10 घनमीटर आसा. भारत देशांत 1951 त दर वर्सा, दर एका मनशा खातीर पाणीची उपलब्धी 5,177 घनमीटर आशिल्ली ती 2001 त 1,820 घनमीटर जाल्ली. 2001 त आमकां गरीब देशाची श्रेणी भितर धुकलून दिल्ल्यात. 2025 मेरेन मनशा कणकणीची उपलब्धी आनीक उणी, म्हळ्यार 1340 घनमीटर मेरेन देंवपाचें अनुमान आसा.

संवसारांतल्यो साबार व्हड न्हंयो आनी तांकां मेळपी ल्हान न्हंयो एका परस चड देशांतल्यान व्हांवतात. देखीक, गंगा आनी तिका मेळपी ल्हान न्हंयो, नेपाळ, भारत आनी बांगलादेशांतल्यान व्हांवतात, आनी सिंधु आनी तिका मेळपी ल्हान न्हंयो भारत आनी पाकिस्तानांतल्यान व्हांवतात. डॅन्यूब न्हंय, जिचो आरंभ जर्मनींत जाता ती ऑस्ट्रिया, स्लोवाकिया, हंगेरी, क्रोएशिया, सर्बिया, रोमानिया, बल्गेरिया, माल्देविया आनी युक्रेन ह्या

देशांतल्यान व्हांवता. झाम्बेझी न्हंय झांबिया, अंगोला, नामिबिया, बोटस्वाना, झिम्बाब्वे आनी मोझाम्बिक देशांतल्यान व्हांवता. नाईल न्हंय, जी इजिप्तची जिवीत-धारा आसा, तिचो उगम दुसऱ्या आठ राष्ट्रांत आसा - सुडान, एथियोपिया, केन्या, रिवांडा, वुरुंडी, युगांडा, तांझानिया आनी झायरे. जेन्ना एक न्हंय एकापरस चड देशांतल्यान व्हांवता तेन्ना सदांच न्हंयेदेगेवयल्या राज्यांभितर उदकाच्या वांट्याविशीं वादविवाद जातात. अशे वादविवाद दक्षिण आनी मध्यआशिया, मध्ययुरोप आनी मध्यपूर्व वाठारांतल्या भागांत क्रिस्तपूर्व 3000 वर्सा सावन जाल्ले दिसतात.

शेती, उद्देग आनी घरांतलो उदका वापर हाची माग वाडत रावल्या. उदकाच्या संदर्भांत उग्र विवाद पूण जावंक लागल्यात. केन्ना केन्ना तें खूप आक्रमक रूप पूण घेता. एकूच देशांतल्यान व्हांवपी न्हंय आनी ताच्या उदका विशीं स्थानीय तशेंच क्षेत्रीय स्तराचेर खूपच संवेदनशील समस्या चालू आसा, गोंयांत म्हादई खातीर चलिल्लें राजकारण पूण असोच एक विवादास्पद मुद्दो आसा. गौतम बुद्ध (563 – 483) ख्रिस्ता पूर्व) हांच्या काळांत शाक्य आनी कोरिमाओ मदीं रोहिणी न्हंयेच्या उदका खातीर जाल्लो विवाद हाची इतिहासीक गवाय दिता.

I remember my father starting his day at 4 a.m. by reading the namaz before dawn. After the namaz, he used to walk down to a small coconut grove we owned, about 4 miles from our home. He would return, with about a dozen coconuts tied together thrown over his shoulder, and only then would he have his breakfast. This remained his routine even when he was in his late sixties.

I have throughout my life tried to emulate my father in my own world of science and technology. I have endeavoured to understand the fundamental truths revealed to me by my father, and feel convinced that there exists a divine power that can lift one up from confusion, misery, melancholy and failure, and guide one to one's true place. And once an individual severs his emotional and physical bondage, he is on the road to freedom, happiness and peace of mind.

अशें म्हणटात की ख्रिस्ता पूर्व काळांत ग्रीक, मिस्र (Egypt) आनी भारत देशांत इस्पितळांचो (Hospitals) उदय जाल्लो आसतलो. विश्वाच्या अनेक देशांत आता सगळ्या रोगांचेर उपचार करपी इस्पितळां आसात. थंय सगळ्या प्रकाराची स्नेय, प्रशिक्षण, सोदाची साधनां आयज उपलब्ध आसात. खूपशीं ल्हान व्हड संस्था पूण हातूंत वावुरतात. थोड्यो संस्था तर, पुरायपणे भुरग्यां आनी बायलां पासत वावुरतात. तांचो वावर तोखेवपा सारको आसा. युनायटेड किंगडम आनी अमेरिकेत तर इस्पितळांचे प्रशासन राज्य वा नगरपालिका (म्युनिसिपालटी) द्वारा चलतात. हाका लागून समुदायीक स्वरूपांत खूपशीं कामा जातात. समुदायाक ताचो फायदो जाता. रोगीचेर उपचार व्यवस्थितपणे करूं येता. आडमेळीं पटासावतात. ऊर्जाचो (energy) सदुपयोग करूं येता. समुदायीकपणे कामां केल्यार संस्थाचेर अंकुश उरता, खर्च कमी करूं येता. आलोचना, टीका सकारात्मकपणे जाल्यान जो वावर यांत्रीक, निर्जीव जावं शकता, तो कार्यकुशळतायेन जीवंतपणे करूं येता. समुदायीक स्वरूपांत, समुदाय खातीर जेन्ना वावर चलता तेन्ना रोगीक ताचो फायदो मेळटा. उपचाराचे सकारात्मक फळ मेळटा. समुदाय (Community) समाजाचे कल्याण जाता.

6. (अ) सकयल दिल्ल्या खंयच्याय चार उतरांची समानार्थी उतरां बरयात.

1×4=4

- (i) उदक
- (ii) मोग
- (iii) चाकर
- (iv) नूतन
- (v) मळब
- (vi) काळोख
- (vii) ईश्वर
- (viii) सावकाश
- (ix) लगीन

(ब) सकयल दिल्ल्या जोड्यामदल्या खंयच्योय पांच जोड्यो घेवन तुमच्या वाक्यांनी असो उपेग करात की तांच्यामदलें अर्थांतर स्पश्ट जातलें.

3×5=15

- (i) चार – चार
- (ii) छंद – छंद
- (iii) धार – धार
- (iv) गाळ – गाळ
- (v) माळ – माळ

- (vi) दुडू - बुडू
- (vii) चोर - मोर
- (viii) बाय - बांय
- (ix) गांठ - गांठ

(क) सकयल दिल्ल्या खंयच्याय **तीन** उतरांची विरोधार्थी उतरां बरयात.

$1 \times 3 = 3$

- (i) आस्तीक
- (ii) वरदान
- (iii) सत्
- (iv) पोत्रें
- (v) जय
- (vi) आयावपण

(ड) सकयल दिल्ल्या वाक्प्रचारांचो अर्थ सांगून तांचो वाक्यांत उपेग करात. [**खंयचेय पांच**]

$2 \times 5 = 10$

- (i) दोळो लागप
- (ii) नशीब फुटप
- (iii) मागणें करप
- (iv) तोंडात उदक सुटप

- (v) मळब कोसळप
- (vi) हुस्को करप
- (vii) गुल्ल जावप
- (viii) कच्च जावप
- (ix) धूळधाण करप
- (x) पयशांचो धुंवर करप

(इ) सकयल दिल्ल्या म्हणींतल्या खंयच्याय चार म्हणींचो अर्थ बरयात. 2×4=8

- (i) माकडाच्या हातांत नाल्ल
- (ii) दोगांचे झगडें, तिसऱ्याचो लाभ
- (iii) तळें राखता तो खाता
- (iv) भंय आसा पूण लज ना
- (v) कांट्यान कांटो काढतात
- (vi) खंय गेलो, खंय ना; कितें हाडलां कांय ना
- (vii) चोर चोराक गवाय
- (viii) दाम करी काम